Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului şi sportului nr. 3656/29.03.2012
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ŞI SPORTULUI

CLASA PREGĂTITOARE

Programa şcolară
pentru

COMUNICARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ
pentru şcolile şi secțiile cu predare în limba maghiară

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 3656/29.03.2012

Bucureşti, 2012

Notă de prezentare

Disciplina de studiu *Comunicare în limba română*, limbă nematernă, aparține ariei curriculare *Limbă şi comunicare*.

Programa de limba română elaborată pentru clasa pregătitoare, utilizabilă la clasele cu limba de predare maghiară, asigură învățarea comunicării în limba română în mod sistematic şi eficient, punând accent pe învățarea activă, prin joc, bazată pe interesul specific vârstei.

La acest nivel, se urmăreşte fundamentarea şi dezvoltarea capacității de comunicare în limba română, cu accent pe înțelegerea mesajelor orale şi pe exprimarea unor mesaje simple în situații de comunicare imediată. Structurată după modelul comunicativ-funcțional, programa vizează deopotrivă dezvoltarea capacității de receptare a mesajelor orale şi de exprimare orală în limba română.

Propunem învățarea prin joc, jocuri didactice, exerciții-joc etc. folosind suporturi auditive, tactile şi vizuale atractive. O asemenea abordare vizează formarea şi dezvoltarea progresivă a competențelor de comunicare, în cadrul activităților din clasă şi din afara clasei şi este în acord cu caracteristicile acestei vârste.

Programa pentru clasa pregătitoare include, pe lângă Nota de prezentare:

- Competențe generale ale disciplinei
- Competențe specifice şi exemple de activități de învățare
- Sugestii metodologice ce includ recomandări privind conținuturile învățării

La nivelul actualului curriculum, competențele sunt definite în perspectivă europeană ca ansambluri structurate de cunoştințe, deprinderi şi atitudini dobândite prin învățare, care concură la rezolvarea problemelor specifice unui domeniu, dar şi a unor probleme generale.

Au fost marcate cu asterisc componentele care vor fi urmărite la extindere (respectiv, în cadrul opțiunii pentru studierea disciplinei în 4 ore pe săptămână).

Programa permite o abordare didactică flexibilă care lasă loc adaptărilor la grupul de copii din perspectiva opțiunilor metodologice ale fiecărui profesor.

Competențe generale

1. **Receptarea de mesaje orale simple**
2. **Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală**
3. **Receptarea de mesaje scrise simple**
4. **Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală**

Competențe specifice şi exemple de activități de învățare

1. Receptarea de mesaje orale simple

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
Până la finalul clasei pregătitoare vor fi formate următoarele competențe:	*Pe parcursul clasei pregătitoare se recomandă derularea următoarelor activități*:
1.1. Desprinderea semnificației globale a unui mesaj oral scurt, pe teme familiare, articulat clar şi rar	- selectarea/şi ordonarea unor imagini potrivite mesajului audiat - identificarea unor imagini/obiecte dintr-o serie dată, potrivit mesajului audiat - exerciții de punere în corespondență a mesajelor audiate cu imaginile corespunzătoare - executarea unor comenzi didactice simple - reacții adecvate mesajelor audiate (semnalarea prin mişcări a înțelegerii mesajelor) - ilustrarea prin desen a mesajului audiat - exerciții de înțelegere globală de tipul „grupează”, „aşază” „încercuieşte”, „colorează”, „subliniază”
1.2. Recunoaşterea unor acțiuni şi a denumirilor unor obiecte din mediul apropiat în mesaje orale articulate clar şi rar, însoțite de suport imagistic, auditiv sau tactil	- ascultarea unor comenzi simple (spuse de profesor/înregistrate pe suport audio/video) - reacționare fizică (nonverbală), prin pantomimă, potrivit instrucțiunilor - selectarea imaginii potrivite mesajului audiat - identificarea unor imagini/obiecte dintr-o serie dată, potrivit mesajului audiat - plasarea unor imagini/obiecte în ordine corectă, pe baza instrucțiunilor - desenarea, colorarea unor imagini, potrivit mesajului audiat
1.3. Manifestarea curiozității față de receptarea semnificației mesajelor orale, în contexte de comunicare cunoscute	- vizionarea unor secvențe de 2-3 minute din filme de desen animat în limba română - ascultarea şi mişcarea în ritmul unui cântec simplu pentru copii - ascultarea unui cântec simplu pentru copii şi acompanierea cu o jucărie muzicală

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
Până la finalul clasei pregătitoare vor fi formate următoarele competențe:	*Pe parcursul clasei pregătitoare se recomandă derularea următoarelor activități*:
2.1. Reproducerea unor informații/cântece/poezii scurte şi simple	- repetarea formulelor de salut - **repetarea numerelor de la 1-10* - repetarea unei întrebări uzuale şi a răspunsului la această întrebare – *Exemplu:* „Ce este aceasta? O jucărie.” - repetarea după profesor a unui cuvânt, mesaj simplu individual/în cor până la reuşirea pronunției, intonației corecte - repetarea unor ghicitori, eventual însoțită de gesturi - recitarea unor rime - intonarea unor cântece însoțite de mişcare, mimă sau acompaniament cu jucării muzicale
2.2. Oferirea de informații elementare despre sine	- răspuns la întrebări simple de identificare: „Eu sunt/numele meu e...” (profesorul oferind sprijin prin completare sau prin reluare cu pronunție şi intonație corecte mesajul respectiv) - participarea la jocuri în lanț – *Exemplu*: Elevul 1 – „Eu sunt ...., am... ani, sunt fetiță.” Elevul 2 – „Eu sunt..., am ... ani, sunt băiat” - prezentarea autoportretului realizat prin colaj/desen – *Exemplu:* „Eu sunt ...., am... ani.”

2.3. Numirea şi **numărarea* unor obiecte din universul imediat	- răspuns la întrebarea: „Este aceasta/acesta ...?” (profesorul indicând obiectul) - răspuns la întrebarea: „Ce este aceasta/acesta?” (profesorul indicând obiectul) - ghicirea obiectului dintr-un desen/colaj realizat de un coleg/alt grup - ghicirea animalului mimat de un coleg - **numărarea unor obiecte din clasă (creioane, caiete, jucării)* - **numărarea unor elemente vizuale din cărți uriaşe*
**2.4. Oferirea de răspunsuri scurte şi formularea de întrebări foarte simple în situații de necesitate imediată, cu sprijinul profesorului*	- **răspuns la întrebarea „Ce faci?” când execută o comandă didactică – Exemplu: „Merg la tablă.” „Desenez o casă.” „Mă ridic.”* - **participarea la jocuri de rol simple după model – Exemplu: „Bună! Ce faci?” „Bine, mulțumesc. Dar tu?”* - **oferirea unei replici (spontane sau învățate) la o scenă dintr-un desen animal – Exemplu: „Ajutor!” „Fugi!”* - **punerea în scenă a unui dialog simplu (două replici) dintr-o carte uriaşă sau oferit ca model de profesor*
2.5. Participarea la jocuri de comunicare în care reproduce sau creează rime/mesaje scurte	- jocuri de pronunție după modele intonatorii amuzante - găsirea de cuvinte care rimează - construirea unor mesaje trăsnite – *Exemple*: „Elefantul zboară.” „Pisica mănâncă un copac.” „Dinozaurul face o poză.”
2.6. Manifestarea interesului pentru schimbul de mesaje în limba română	- vizionarea unor imagini, filme didactice, desene animate însoțite de suport auditiv - **parteneriate care inițiază contacte cu vorbitori nativi de limba română*

3. Receptarea de mesaje scrise simple

Competențe specifice	**Exemple de activități de învățare**
Până la finalul clasei pregătitoare vor fi formate următoarele competențe:	*Pe parcursul clasei pregătitoare se recomandă derularea următoarelor activități*:
3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea unor mesaje scrise simple şi scurte din universul imediat	- participarea la expunerea proiectelor individuale/de grup care conțin diverse simboluri/etichete cu mesaje scurte şi simple; reperarea etichetelor şi asocierea lor cu imaginea - căutarea unor mesaje scrise noi în spațiul clasei/şcolii – *Exemplu*: copiii caută etichetele schimbate săptămânal şi amplasate de profesor în spațiul clasei - solicitarea sprijinului din partea profesorului pentru descoperirea semnificației mesajelor scrise din afişele/desenele rezultate din proiectele de grup

4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

Competențe specifice	***Exemple de activități de învățare***
Până la finalul clasei pregătitoare vor fi formate următoarele competențe:	*Pe parcursul clasei pregătitoare se recomandă derularea următoarelor activități*:
4.1. Participarea la proiecte de grup/ la nivelul clasei/ **individuale* în care elaborează cu sprijin scurte mesaje scrise	- realizarea unui colaj/desen pe care se marchează prin lipire diverse etichete pentru a explicita forma grafică – *Exemplu*: o casă (cu ferestre si uşă), o grădină (cu flori, copaci, animale), un dulap (cu jucării), o masă (cu fructe, obiecte uzuale) - realizarea unor afişe pentru a marca sărbători în familie sau din spațiul de cultură respectiv - prin decuparea şi lipirea numelui

	sărbătorii, a unor detalii verbale scurte – *Exemplu*: „Aniversare” (se pot lipi etichete pe decoruri), „Carnaval” (etichete pentru costumații), „Crăciun” (etichete pentru cadouri) - **realizarea unui autoportret pe care îşi marchează numele* - **desenarea animalului preferat pe care lipeşte o etichetă oferită de profesor cu denumirea acestuia* - **aducerea la şcoală a jucăriei preferate şi selectarea uneia dintre etichetele oferite de profesor pentru a indica denumirea acesteia în limba română; ataşarea etichetei*

Sugestii metodologice

Învățarea unei limbi în clasa pregătitoare poate deveni o experiență plină de bucurie atât pentru profesor cât şi pentru copii, dacă acestora din urmă li se oferă spațiu pentru a-şi manifesta spontaneitatea. În fapt, de ce învățăm o limbă? Pentru a da consistență personală - în formă verbală - lumii în care ne aflăm. Mai concret, când învățăm o limbă învățăm ”să vorbim/să spunem” lumea noastră. Din acest motiv, pentru eficiența învățării copiilor din clasa pregătitoare trebuie să ne raportăm la lumea lor, respectiv la universul imediat, tangibil, la îndemână. Dar foarte adesea acest univers este şi o creație a copilului - care arareori stă locului! Elevul meştereşte câte ceva în permanență - desenează, modelează, rupe şi lipeşte, îngână o melodie cunoscută sau doar de el ştiută. Pentru învățarea competențelor de comunicare asemenea activități constituie contexte relevante pentru a ”învăța lumea din nou”.

Deci, o primă sugestie metodologică se referă la **folosirea nonverbalului pentru intuirea conceptelor**, fie că e vorba de nume de obiecte sau de acțiuni, fie ca e vorba de filtre de comunicare de tipul funcțiilor limbii/actelor de vorbire. Dacă profesorul mimează acțiunea de a se ridica/sta jos atunci când enunță aceste activități, pentru elev va fi mult mai clar despre ce este vorba. Traducerea în limba maternă este o cale mai întortocheată pentru mintea copilului decât intuirea prin experiență directă întrucât traducerea presupune o operație sofisticată de transcodare. În acelaşi context, învățarea va fi facilitată dacă elevii sunt stimulați să combine verbalul (ceea ce au receptat sau ceea ce exprimă) cu limbajul corporal sau vizual sau muzical.

O altă sugestie se referă la **abordarea ludică**: tot ceea ce se întâmplă la ”ora” de comunicare în limba română ar trebui să se deruleze sub forma unei suite de jocuri sau antrenamente amuzante. Din spațiul clasei nu trebuie să lipsească jucăriile. Profesorul are posibilitatea să realizeze jucării simple (din materiale reciclabile) cu elevii mai mari, în cadrul unor proiecte. Aceste jucării pot fi apoi folosite la cei mici, unde apar adesea ameliorări de design - copiii pot colora, adăuga accesorii - ceea ce reprezintă tot atâtea contexte de învățare (învățarea unor calități şi exprimarea unei descrieri rudimentare – *Exemplu*: X e roşu!).

Foarte importantă este şi **învățarea în context**. Dezvoltarea competențelor de comunicare are loc în contexte de comunicare şi, bineînțeles, cu un scop inteligibil copiilor. În absența contextului, elevii ajung să recite doar cuvinte şi fraze memorate fără să poată să le transfere apoi în alte situații. De altfel, oricine învață cu mult mai bine dacă înțelege de ce învață ceea ce învață.

Conținuturi utilizate pentru dezvoltarea competențelor specifice

Se recomandă ca elevii să realizeze, cu ajutorul profesorului, următoarele acte de vorbire:

- utilizarea formulelor de salut, de prezentare, de adresare, mulțumiri;
- formularea unor răspunsuri, cu suport imagistic, auditiv sau tactil;
- oferirea unor informații despre propria persoană sau familie;
- participarea la dialog, în diferite situații de comunicare (activități şcolare, la cumpărături etc.).

Pentru contextualizarea actelor de vorbire, se recomandă următoarele teme:

- **Eu şi familia mea**: eu, corpul meu, îmbrăcămintea mea, familia mea, camera mea, jucării, la cumpărături, comportament şi relații în societate
- **Şcoala**: clasa şi rechizitele şcolare
- **Animalele**: animale domestice, animale sălbatice
- **Exprimarea timpului**: anotimpurile, zilele săptămânii, sărbători

În cele ce urmează sunt oferite câteva repere pentru diversele tipuri de competențe vizate de programa pentru clasa pregătitoare.

Receptare orală

Sunt avute în vedere mesaje scurte (de la mesaje monosilabice la întrebări şi instrucțiuni uzuale) care vor fi articulate cu atenție şi rar şi vor fi însoțite de gesturi. De exemplu, pentru salut, profesorul poate dubla prin mişcarea mâinii exprimarea verbală „Bună!" sau „Pa!"

Antrenamentele de ascultare reprezintă mesaje la care copiii oferă o reacție care probează înțelegerea. Totodată antrenamentele de ascultare oferă posibilitatea familiarizării cu sunete, accent şi intonație deosebite de cele deja ştiute din limba maternă.

La nivelul clasei pregătitoare, antrenamentele de ascultare dezvoltă o bază elementară pentru sesizarea semnificației transmise oral. Nu în ultimul rând, exercițiile de ascultare antrenează atenția copiilor.

Ce vor asculta elevii?

- Instrucțiuni - *Exemple*: „Zâmbeşte! Ridică-te! Uită-te la mine! Priveşte pe fereastră! Ia un creion! Desenează o floare! Mimează un crocodil!"
- Întrebări: „Acesta este un copil? Aceasta este o fetiță? Aceasta este o jucărie?"
- **Numere de la 1-10 - crescător, descrescător, pe sărite*
- Cântece şi fragmente de film (pentru manifestarea curiozității față de semnificația globală a mesajului oral)

Cum îi facem să asculte? Iată câteva sugestii:

- începând să vorbim tot mai încet şi ducând degetul la buze
- punând mâna pâlnie la ureche
- bătând din palme
- folosind o jucărie muzicală - o sticlă pet în care am introdus nişte pietricele, un borcan în care am pus nişte nuci, un pahar în care bat cu creionul (acestea pot deveni în timp emblemele activităților de ascultare!)
- explicându-le clar sarcina - *Exemplu*: „Voi pune câteva întrebări şi voi arăta nişte obiecte din clasă. Va trebui să dați din cap de sus in jos dacă este adevărat şi dintr-o parte în alta dacă nu este. Da?"

Exprimare orală

Sunt avute în vedere antrenamente de repetare pentru a forma pronunția corectă, oferirea de informații simple şi participarea la jocuri orale. În privința pronunției este util să găsim nişte metafore sugestive pentru a-i sprijini pe copii să articuleze sunetele diferite de limba maternă în locul corect. Avantajoase pentru dezvoltarea unei pronunții corecte vor fi şi intonarea unor cântece scurte şi a unor rime scurte - în cor cu toată clasa sau pe grupuri de 3-4 copii.

Ce vor exprima oral elevii?

- Răspunsuri la întrebări de identificare a unor obiecte din jur. „Ce este acesta?" este o întrebare care poate avea un răspuns scurt: „Un creion." sau lung „Este un creion/acesta este un creion." Pentru început răspunsurile scurte sunt suficiente, iar, din perspectivă pragmatică, sunt adecvate.
- Oferirea unor informații simple despre propria persoană. Este de dorit ca elevii să fie solicitați sistematic să spună câteva lucruri despre ei – (cum îi cheamă, câți ani au, dacă sunt băieți sau fete etc.).
- Identificarea unui obiect (numirea acestuia) în mediul clasei sau pe un artefact realizat de colegi
- **Schimb simplu de replici scurte* - în jocuri de rol – *Exemplu*: „Bună. Eu sunt Victor. Tu cine eşti?/Eu sunt Alice." (în acest caz se pot folosi numele copiilor sau numele unor personaje din cărți/desene animate).

Cum vor ajunge elevii să se exprime oral?

- cu sprijin din partea profesorului; acesta va încuraja, va completa cuvintele lipsă, va oferi modelul de pronunție corect, va solicita repetarea în cor sau individual
- prin oferirea unor contexte de exprimare amuzante şi accesibile – *Exemplu*: „Hai să ne jucăm de-a marțienii! Ei nu ştiu nimic despre ceea ce ne înconjoară, să-i învățăm deci cum se numesc toate aceste lucruri...Dar mai întâi să ne prezentăm...”; „Hai să ne jucăm de-a fantomele! Uite, fantomele au furat toate jucăriile. Eu o să vă pun o vorbă bună şi dacă pronunțați corect, vă vor da jucăria înapoi. Cine începe?”
- prin stimularea spontaneității copiilor şi folosirea unui registru amplu de limbaje - vor ajunge să se exprime mai uşor în limba română dacă vor numi ce au desenat/modelat sau dacă vor mima şi explica ceea ce au mimat etc.

Registrul scris

Este acceptabil să solicităm decodarea şi producerea de mesaje scrise, având în vedere că la limba română aceste două competențe sunt dezvoltate doar la nivel incipient? În această privință, programa actuală prevede doar atitudini de comunicare (manifestarea curiozității pentru decodarea unor mesaje scrise simple şi scurte din universul imediat şi participarea la proiecte unde elaborează cu sprijin scurte mesaje).Ce presupun aceste competențe?

- Stimularea curiozității specifice vârstei pe suporturi adecvate nivelului lor. Cartea uriaşă, unde imaginea este generoasă şi textul minimal, invită elevii la citire globală.
- Realizarea unor afişe - de exemplu: Afişul lunii ...(producându-se un afiş pe lună!) reprezintă un mod de a implica elevii pentru a realiza o sinteză (şi deci o etapă de reflexivitate) a ceea ce s-a învățat. Cu această ocazie elevii desenează sau aduc imagini care reflectă achizițiile avute şi lipesc etichetele oferite de profesor pe fiecare desen/decupaj în parte. Rezultă mesaje scrise elaborate de elevi, cu sprijinul profesorului şi ocazii de citire a etichetelor.

Antrenamentele pe suport scris dacă sunt conduse în acelaşi spirit ludic ca şi exersările orale, vor consolida achiziția de comunicare şi vor motiva elevii prin mai multă încredere în forțele lor.

Evaluarea

Competențele de comunicare din programa de clasă pregătitoare pot fi evaluate prin intermediul unor grile simple de observare. Pentru fiecare competență se poate folosi un A4 pe care sunt trecuți elevii şi 3 niveluri, de exemplu:
1.1. Oferirea unei reacții adecvate....
1.2.

Elevi	**Greu**	**Bine**	**FB**
AS		20.IX	
BD			20.IX
CA		20.IX	
DR	20.IX		
MS		20.XI	
TA		20.XI	
....			

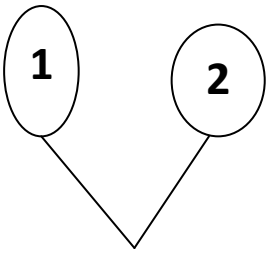
20 XI - salut

Datele din observarea de mai sus indică reacții în mare parte adecvate la salut. La următoarea observare se va nota din nou reacția fiecărui elev prin marcarea datei în dreptul performanței avute şi a tipului de reacție sub tabel sau pe verso (pot fi şi reacții nonverbale la comenzi, mimă, dar şi răspunsuri la întrebări). Asemenea grile sprijină profesorul pentru a avea o imagine a achiziției atât la nivelul clasei cât şi la nivel individual (marcajele sunt cu precădere la dreapta - deci rezultate bune sau cu precădere la stânga - mai e de lucrat!)

Feedback din partea profesorului sau autoevaluare prin semne convenționale convenite la nivel de clasă.

Elevii pot fi încurajați pentru performanțe bune prin oferirea unor steluțe colorate sau fundițe de hârtie creponată, buline autocolante etc.

Ar fi deosebit de util pentru copii daca ar fi stimulați la exerciții de reflexivitate prin care să coloreze de exemplu nişte baloane ca să indice dacă o activitate li s-a părut grea sau uşoară, amuzantă sau plicticoasă.

Exemplu: Colorează balonul 1 cu roşu dacă şi s-a părut greu să participi la Vânătoarea de-nțelesuri şi cu verde dacă ți s-a părut uşor. Colorează balonul 2 cu roşu dacă jocul a fost plicticos şi cu verde dacă a fost amuzant.